

ЛЮБОДОЛІЄ

ИЛИ

ПОВСІМЇСЬМАЧНО ЄПИГАНІЄ.

МАІИ, 1844.]

[ЧИСЛО 2.

МЄСЦІЦЬ МАІИ.

Маїа, кой-то беше третій мѣсець на Ромулско-то лѣто, стана пѣтый въ лѣто-то на Нѣма, и отъ тонова има тол сщій рѣдъ на мѣсецословіе-то. Ромулъ го беше опредѣлилъ да є 21 день; но Нѣма го направи да є 30, а Івѣій Кесарь го опредѣли па да има 31 день, каквото слѣдѣва и до днесъ. Това име имаше многѡ по напредъ отъ каквото се создаде Римъ; на старо време челоуѣцѡ-те бѣха посѣятили тол мѣсець и бѣха го принесли даръ на Яполлѡна (Богъ Балински, кого-то пріемаѣтъ за слѣнце-то), и на первы-а мѣ день колѣха кѡрбанъ за Меркѡрїева-та майка, называема Мѣа, за това се и нарече Маїа.

Стари-те живописцѡ (Иконографѣ) изображаваха тол мѣсець като єдинъ красноличный юношъ, облеченъ съ бѣла и зелена дрѣха, нашити и нашаренна сосѣ различни (многотѣрлин) цветѣта; и кой-то имаше на глава-та вѣнець отъ червены и бѣлы трентафулле, а въ єдна-та рѣка сфирка, и въ дрѣга-та рѣка на среднѡ-а прѣстѣ славе, кое-то най повече на мѣсець Маїа пѣе веселѡ вечернѡ-те и ноцнѡ-те нѣсни.

БЛИГОПРИВІВЪ (ДОБРО ОБЫКНОВЕНІЕ).

Челоуѣкъ є єдно созданіе най предпочтенно и най превосходно отъ сички-те дрѣги созданія кѡжїа. Бато смисли челоуѣкъ на права-та мѣ, сирѣчь какво начертаніе и на права има спорѣдъ раце-те мѣ, нозе-те, и спорѣдъ дрѣги способства, съ кои-то може леснѡ да се движи, да ходи, да сѣди, да стои и да употреблава раце-те си на каде и какво сака, той отъ само себе си може да познае, че превосходѣ сички-те дрѣги животни какви и да са големи или малки, силни или немощни и пр. и пр.; и че като разумѣе защо

той може да имѣ заповѣдѣва и да ги управлава, кои-то нека да са и тры пѣти или и чѣтыры отъ него по пѣки и по големи. Спорѣдъ това проче превосходѣство пѣвно є, че има той въ себе си такваа нѣкоа сила, колто да може да овладава и да покорѣва най голѣмы-те зѡѣровѣ, и да намѣрѣва толкова прѣчѣдни изобрѣтенїа и искѣства (мѡрафѣте), кои-то катаденъ гледаме да свѣршѣватъ челоуѣчески-те рѣце, чо не є дрѣго токмѡ дѣша-та, коа-то има челоуѣкъъ въ тѣло-то си и коа-то има тѣло-то като єдно срѣдїе (потрѣкително сечиво), кое-то употреблава така каквото та сака. Понеже са тїа дѣве неща, кои-то єдно безъ дрѣго не свѣршѣватъ нищо, за чо требе да прѣдпоставимѣ и за дѣве-те онова, кое-то украшава и єдно-то и дрѣго-то, прѣдставлява же челоуѣка и показѣва го совершенъ, каквото го є и Богъ создѣлъ.

Потрѣбно є воистиннѡ да украшаваме дѣша-та сосѣ ученїа, понатїа, и съ различни прѣдпочтенны умове и разумѣ; защото та весма премногѡ превосходѣ тѣло-то, но и тѣло-то обаче не трѣбѣва да го презираваме и да го немаримѣ (чѣвай ме да те слѣшамъ), като є то по долно отъ дѣша-та; защото челоуѣцѡ-те по колшей части не испытѣватъ и не гледаѣтъ каквы даркы и доброты има дѣша-та на челоуѣк-атъ, но иматъ обыкновение да пригледѣватъ на тѣло-то мѣ, и отъ него да познаатъ и дѣша-та, така каквото праватъ мѡхи-те, кои-то прелитѣватъ и прѣхождатъ добры-те и здравы страны на нѣкоа рѡжка и прилѣпѣватсе на гнило-то и на нечисто-то; така праватъ и нѣкои отъ челоуѣцѡ-те, негледаѣтъ нещо дрѣго ако да има челоуѣкъъ добро, но съ перво-то имѣ гледаѣтъ фѣрлатъ очи на нещо ако да има челоуѣкъъ или умѣрланно нещо, или укаланно, или не є омыѣтъ, нечистъ и пр. и пр. и

можатъ да иматъ правда; защото отъ такъва нечистоты по тѣло-то на челоуѣка и немаренїа познавасе и дѣша-та каква е благочѣственна ли е (усетливали) или не благочѣственна, тѣла работы изображаватъ дѣша-та и оклававатъ а, кол-то, ако е набченна добре и усещя че са тѣла работы за обличеніе и укорство (рѣженѣ), не рачи никога да остава по тѣло-то такива презираниѣ-та и умзрлюванѣ-та, и по възможности държисе чисто, и ако се укала некогашъ тѣло-то и умзрла, като работи некакво такова дѣло нечисто, но, като престане отъ работенѣ-то, може да се омые, и може челоуѣкъ да не тѣрпи на тѣло-то си такива неща, отъ кои-то се възгншаватъ чисти-те хора и отврѣщаватъ.

ЗА ГЛЯГОГОВѢНІЯ (почестъ), кое-то сме длзжни на Бога.

Казва С. І. Богословъ сичко нещю да начѣваме, и да го свзршѣваме со съ името божїе не самш, че е благоговѣино и почитително, но и на живот-атъ ни е весма полѣзно, защото съ помощъ и благоволеніе божїе и живѣеме, и ходиме, и намѣрѣваемсе на тоа свѣтъ, каквото казва С. Ап. Павлъ. Отъ сичко най напредъ длзженъ е челоуѣкъ веднага и той часъ като се собѣди и стане отъ одар-атъ си (легало-то си) да въздвигне и обврне ум-атъ си къ Богъ, и да мѣ възблагодари за сичко, а най повече, че се собѣди и стана живъ и заравъ и виде день свѣтлий. И като си умше лице-те, да застане къ востокъ предъ С. Іконъ, гдѣто е Богъ каквото секаде така и тамш невидимш, и да мѣ се помоли со съ благоговѣніе и смиреніе и со съ обшкновени-те хрїстіански утренни молитвы за да го подарѣва Богъ и удостои, каквото преиде ноцъ-та мирш и спокойш, така да премине и день-атъ съ миръ и стаково дѣло и окхожденіе (доносѣванѣ), кое-то да е и Богъ угодно и челоуѣкъ полѣзно.

Послѣ по това требѣва да прїима попеченіе, ако мѣ е възможно, да иде въ церква, и да слѣша С. лїтѣргїа, и дрѣги-те церковни слѣжбы, кои-то, ако не е възможно катаденъ да прави, въ неделя окаче и въ дрѣги празнични дена неотѣжнш требѣва да иде секїй благовѣренъ въ церква, въ кои-то се собиратъ благовѣрни-те Хрїстіане. Я като влезе въ церква-та требѣва да смисли, че

флава въ домъ Божїй; за това на той часъ съ флаванѣ-то потребно е да си сгеме капача (гѣгла-та, или шапка-та), съ кое-то ще покаже благоговѣніе и почестъ, и като се прекрѣти и поклони да застане на кое се мѣсто слѣчи со съ внимателно слѣшанѣ на чтеніе-то церковно, и да стои со съ страхъ Божїй, а не каквото са мѣкон обшкновени отъ неблагоуравіе и варварство, кои-то не дохождатъ въ секе си и да смислатъ, че се намѣрѣватъ въ домъ Божїй, но въ като една кошара на секаде фѣрлатъ погледъ, глѣчатъ, разговаратсе помеждъ си, и сичко нещю имъ дойде на уста-та и на ум-атъ, тамш ще намератъ место и време, въ домъ Божїй да говоратъ!!! Съ такова злоуравіе (злообшкновеніе) и пренекреженіе (немаренѣ), съ кое-то се намѣрѣва челоуѣкъ не като въ домъ Божїй, но като въ некоа седенка, или въ пазаръ, кафене, механа и пр. и пр., и като се не смисли, че е дошелъ въ церква да покаже тамш дѣйствителш и дѣломъ смиреніе и почестъ за да умилостиви Бога за согрѣшенїа-та си, и да се помоли со съ умиленіе, каквото казва пророкъ ц. Давїдъ „жертва Богъ дѣхъ сокрѣшенъ, сердце сокрѣшенно ѣ смиренно Богъ не ѣничжитъ“ сирѣчь жертва и слѣдѣванѣ на Бога е умъ смиренъ и дѣша умиленна, а сердце-то, умиленно, смиренно и покорно Богъ помилѣва, и не го остава непомилѣванно, за да мѣ подарѣва онова, кое е и Богъ угодно; и немѣ на дѣша-та и на живот-атъ полѣзно, съ таково, казвамъ, злоуравно въ домъ Господень обхожденіе каква милостъ ще приокрѣте предъ Бога? Увѣ злоуравнош обшкновенїа!

ЛІВЕРПОЛЬ.

Описаніе на два-та градове, междъ кои-то е желѣзны-о пѣтъ, што-то рекохме на 7-та страница.

Лїверполь е градъ Англїйски големъ и прекрасенъ при Ирландїйско-то море съ големъ пристанъ (лиманъ). Прекрасны-те улицы (сокацы), чисти, порадочни-те праводлични пѣтища, многопрекрасни-те торгове (пазаре), красновидны-те къщи и прекрасни-те созиданїа и направи не предъ много време новосограденни, украшаватъ весма тоа градъ, кои-то е едно истинно созиданіе и направи за животопотребны работы и за тѣрговїа. Тозы градъ спорѣдъ оныа работы и тѣрговїи, кои-то издава на вонъ, и отъ вонъ

пріима може да се нарече, като единъ второй тѣрговный градъ на земля-та. Некои до 12,000 коракле (геміи) прихождатъ на една година отъ вонъ сосъ стока и отхождатъ; споредъ снова скаче цю издава на вонъ, казватъ да превосхожда и Лондонъ градъ, защото издава въ една година на вонъ тѣрговіа, кса-то сече (вреди) некои до 20, 602,586 літры стирлины (една літ. стирлина прави 110 гроша).

Най прекрасни-те мѣ созидаіа са: храм-о на с. Павла и на с. Георгіа, на кои-то по-крове-те, прозорци-те, враты-те, притвори-те за расходъ, амбизи-о, сички-те тѣа отъ излеанно са желѣзо; многолѣпны-о домъ на торг-атъ (пазаратъ), на кой-то пречдан-о покровъ е подтвержденъ (подпренъ) сосъ 120 столпове (диреци) отъ излеанно желѣзо; и дрѣги много множество, кои-то са за опи-свантѣ достойны направи, но отъ такива многолѣпни созидаіа и направи намъ не става никаква полза и не са за наша похвала но за похвала за хора-та имъ, самѣ требе да видиме вкратцѣ и да се надчиме съ какво дѣло и съ каквы способы (колае) и средства при-докиха тѣа хора, и тѣа многопохвални со-зидаіа направиха и учредиха. Тѣа хора, кои-то беха предъ едно почти столѣтствіе (100 години) едва 6,000 души, а на днешіа день се браатъ 230,000.

Иматъ много множество училища, по знати са: царско-то учреждение на Ливерполь, въ кое-то учатъ высокоумни и маѣматі-чески понатѣа; училище, называемо Лѣкціонъ сосъ книгохранилища градска; дрѣго похвал-но училище сосъ дрѣга многобогата книгохра-нилища; содржество (ортакачкѣ) за при-родни лекарства; содржество за природны Історіи сосъ учебны книги, гдѣто иматъ една прекрасна градина за быліе и секаквы цѣлебны травы.

Иматъ нѣкои до 70 пародвижны корабли (вапоре), и много множество кързокорабли, съ кои-то порадочны отхождатъ и дохож-датъ съ разнovidна стока помеждѣ Ирландійски-те големы пристани, помеждѣ Портогалліа, Італіа, Бѣоракъ, Америка. Най мно-го-то стока цю доносатъ отъ вонъ тѣтѣн-о е и памѣк-о, тозы се донаса повече отъ 700,000 денка на една година, на кои-то по больша-та часть отнасае на Манхестеръ, каквото слѣдователно цю кажемъ мало не-що и за него.

МАНХЕСТЕРЪ.

Манхестеръ е големъ градъ. Весма тесны-те и недоброросланны улици, и много-то сиромашки къщи, въ кои-то слѣдатъ много множество работницы на рѣкодѣлницы-те, много-то домонаправы, и всегдашні-о дымъ, кой-то излава отъ много-то паро-двизны махины на работилницы-те, праватъ неклагодаренъ погледъ и зрѣніе на тоа градъ. Но по полшей скаче части на нови-те домо-строеніа (къщны кинь) предпоставлава пре-красны улици и многолѣпни созидаіа (кинь

По значителни-те созидаіа са: нова-та совѣтна палата; мѣновцища-та (сарафни-ца) съ прекрасный полокрѣжнй потолокъ (гевгиръ); голема-та сала, кол-то собира 1,200 лица; ново-то сообщно домостроеніе; голе-ма-та колница; големы-о покрытый торгъ таковъ, каквото е Ливерполскі-о, но мало нещо по малакъ, и пр. и пр.

Отъ много-то училища по значителни-те учрежденіа са: нова-та Школа, или свободо-но-то Латинско училище съ богата книго-хранилища; собственна-та Школа ставенна сосъ колница-та, Хематъ называема; Філо-софическо-то и лекарско-то содржество; со-дрjestва-та на любословіе-то, на естествен-на-та Історіа и на земледѣланіе-то; и содр-жество-то за народны-те имъ древности- (старости), кол-то направиха предъ малко време за да собира и да истѣакѣва древно-сти-те на отечество-то имъ. Жители-те на Манхестеръ са 238,000.

Причины-те (секеп-те) на умноженіе-то на тоа градъ са водоводове-те (каналы-те), кои-то отъ околни-те места стигатъ до него у-гларницы-те, молоточницы-те (чикицилицы-те), секаквидны-те (многолѣпни-те) рѣко-дѣлницы, съ кои-то е обиколена град-о отъ секаде, а най голема-та причина е премно-гобсердно-то работенѣ на люботрѣдны-те мѣ жители.

Тозы градъ има 300 пародвижны махины † и повече отъ 20,000 ткалицы, (станлицы) и отъ тѣа има 6,000 пародвижны ткалицы, кои-то катадневны работатъ. Тоа градъ мо-же да се види като перкъ за рѣкодѣлницы-те на памѣцы-те, и средоточіе (попокъ, сре-дина) на Инглійско-то жизнопитаніе и тѣр-говіа. Въ пристань-атъ на Ливерполь дона-сасе отъ восточны-те и западны-те страны недроботенні о памѣкъ, кой-то, като прене-

† пародвижна махина виждѣ на 7-та страница.

сатъ въ Манхестеръ, уработъвасе тамъ въ многообразни ткаѳа и, като се уготови испрождадсе чрезъ тозы пристанъ въ сички-те страны по свѣт-атъ. Некои до 24,000 кантаре въ единъ день отъ Манхестеръ въ Ливерполь преносисе уработенна стока, за това направиха помеждъ тѣа два градове тозы желѣзныи и многочудныи пѣтъ, по кой-то преносатъ тѣа многочисленна стока; ако да се преносеше съзъ нашински кола, катаденъ требъвахъ повече отъ 2,000.

Пародвижны Машины. — Въ градъ Скоттѳийскій, называемый Гласковъ и на Околны-те мѣ страны, намеръватсе 310 пародвижны машины; отъ кои-то 176 работатъ въ рѣководѣлицы-те, 59 въ угларницы-те, 7 въ каменосечницы-те, и 68 въ пароплѣвы-те (вапоре-те). Въ тозы градъ се направи на 1810-то лѣто первы-о пароплѣвъ, што видее первый пѣтъ Буршпа, и дѣрги-те страны на свѣт-атъ, такивы подобны катаденъ гледатъ. Споредъ дѣрги-те Буршпейски градове видисе тоа градъ да има за употребванѣ вода най изобилна; защото секолице за употребванѣ-то мѣ на секій день има 100 літрь вода, въ Манхестеръ самъ 84, въ Лондонъ 80, въ Бѣдѣмбургъ 61, въ Гренокъ $56 \frac{1}{2}$, въ Ливерполь 27 $\frac{1}{2}$, а въ Парисъ самъ 5. Но наши-те мѣста споредъ него можатъ да иматъ това изобиліе и иматъ това многомножество водно весьма превосходно.

СОДРЪЖЕСТВО, или ОБЩЕСТВО.

Споменахме на много места Содръжество, за кое нека да кажемее нещо за понатіе и доказателство. Содръжество, или Общество се казъва това: кога то нѣкои благороднии и за добро-то благочѣствителни хора усѣтатъ, че ще да е общоуполѣзно и похвално дѣло за сичкѣ-а народъ, и като не е возможно да го тѣратъ на пѣтъ и устроятъ двама или трима, тѣа се ставатъ нѣкои доволни лица, и секій споредъ сила-та си определава неколко гроша съ нѣкои малки за нихъ и законны приходы, кои-то грошове собираатъ наеднъ, и поставатъ на нихъ, споредъ потреба-та, двама или трѣма настолтели да ги дѣржатъ, и кои-то не седатъ така на празно, но употреблаватъ ги или въ тѣрговіа, или ги даватъ, дѣто тѣа знаатъ за зараво, назавемъ съ нѣкой обывновен-

ный приходъ (Файда). Я като стане нѣкоа общонародна и полѣзна нѣжда, тѣа тогава съзъ общо помеждъ имъ сговаранѣ предстандватъ та а устроюватъ съ тѣа пары, а съ приход-атъ имъ посресндватъ слѣдователни-те нѣждивеніа (харчове), на примѣръ: като се намеръва такова сочиненно и совѣдно содръжество, може да се допыта и да смисли каквы книги са потребны за училища-та и по сегаде употребителны и полѣзны за дѣца-та и за ученіе-то имъ, то тогава намеръва некого добросочинителя да ги списе, и да се тѣпошатъ, и тогава продава, оныа книги на ученицы-те, безъ кои-то не може да е и ученикъ, ако ги нема. Съ таковы начинъ и съ такова правенѣ и на ученицы-те е лесно и полѣзно, и содръжество-то прѣима полза отъ кол-то може да дѣрва и да дава книги безъ пары на сирачѣта-та, кои-то за такива причины сирѣчь, като нема пары да си кѣпи книга, остандвалишенно и отдалеченно отъ онова, кое-то нѣкога на живот-атъ мѣ става драгоценно, а сега за малко нещо изгѣбенно. Я такова едно общество наричасе Содръжество на народни книгоизданіа, въ кое-то никогда не си изгѣбватъ хора-та пары-те, кои-то са въ него положили. — Нека да кажемее отъ многовидны-те примѣры за доказателство още единъ: като се намеръва едно такова въ единъ градъ или сѣло Содръжество, то не е мѣчно да учреди и да устроюва едно народно училище и да го потверждава за секога и преславнъ; защото знаете тѣврѣе добре, гдѣто се собираатъ много и многовидни каменѣ, тамъ става и стѣна крѣпка и тѣка, подобны и содръжество-то, като е собранно отъ много лица, тѣа и волею и неволею, сирѣчь сакатъ и не сакатъ радатъ со все сѣрце и съзъ усердно раденѣ да потверждаватъ това училище и да го чѣватъ добре, и не до толкова за дѣрго, колкото за своа-та си полза, защото иматъ свое иманѣ въ него, и като са тѣа лица толкова тепли и радливи предстатели, смислете прочее какво нещо бѣва, за кое со сичка дѣша предстандватъ толпына, и съ каквы способы (колае) изнамеръватъ сичко нещо, кое-то взирае и сочи за обща-та имъ полза, и за своа-та имъ. Я таково содръжество се называ Содръжество училищно. Слѣдователнъ катъ пристигнемъ съ Богомъ описащемъ такива нѣкои примѣры, кои-то се намеръватъ на днешнѣ-а день по свѣт-атъ,

и ще познае секій що ще да рече содржество, и каква полза отъ него става, и народно добро.

Извиненіе за неблагопріятность описанія.

Двѣ противоположни вещи (Едни отъ дрѣги несогласни неща) трѣде ме кератъ, като описвамъ: Благорѣчіе-то сир. и просторѣчіе-то. Като смислимъ, че секій писатель оsobный же и общій има неотвѣжна должность по возможности да описва списаніе-то мѣ сладкорѣчнѣ и сосѣ собственное значеніе, кое не самъ че има сладость, но и сила приключава весьма голема на основа що-то говори человекъ, наслаждавамсе некакво и драго ми е да послѣдѣвамъ и да предпочитамъ основа, кое-то е праведно, правилно и на коренны-а ни азыкъ свойственно и природно, а най паче на теплы-те мѣ рачители, предстатели же и защитницы люкословны благопріятно и угодно, отъ кои-то, ако да бы былъ достоенъ, можехъ да примамъ и любовь и почестъ. Но като смислимъ обща-та неблагодарность на обща-а народъ, че не може да поима лесно това реченное благорѣчіе, и да го разѣмѣва така, какво-то да пріема и нѣкоя сладость отъ това, кое прочита, а слѣдователно и полза, за кол-то се и описва това списаніе за да го прочита секій и да разѣмѣва добре основа що чети та да предпочита и да има горща любовь за таквѣ многопохвални и многоразливи неща, на тол часа сначала ще говоримъ простѣ толкова, колкото е возможно, и за отвѣдванѣ на чѣжды-те речи ще употреблявамъ тождезначительны-те, сирѣчь ако да не разѣмѣва читатель-о первая-га речъ, отъ втора-та да познае, кое-то не е чинно и порадочно, * и ще самъ повиненъ укореніа отъ люкословны-те, но отъ любочитатели-те като разѣмѣватъ що четатъ, надамсе да чѣмъ за легкопонатіе-то имъ благодареніе. И кои-то вси вообще молимъ да иматъ снисхожденіе и да не укораватъ и хѣлатъ, че не е оше по на просто, защото не е прилично, нито на полѣзно да употребява человекъ рѣчи испорченны и совсемъ отъ ма-

терны-а азыкъ отдалеченны и да послѣдѣва въ оsobны-те и помѣстны злобыкновенны рѣчи, кои-то са испорченны и разваленны отъ невреженіе (немаренѣ), и отъ недченіе, и кои-то совсемъ што са обыкновенны по нѣкои мѣста, но въ нѣкои дрѣги не са разваленны, но учиванни чисто въ свой-атъ си источникъ, и не показватъ до толкѣва разногласіе и неблагодарность, колкото оsobны-те и помѣстны-те, на примѣръ: ако употребяваме крака въ мѣсто нога, то се пріима на дрѣги мѣсто за кракъ (крагъ), на кой-то сѣчатъ коры за зелникъ и пр. а като употребиме нога, то е на сегаде разѣмно, понатно и право; зашо во сватое писаніе честѣ слѣшаме рѣчь мои и нозѣ мои и пр. Подобно ако употребиме, каквото говоратъ по нѣкои мѣста отъ кличамъ врата-та, и то е погрѣшно; зашо по дрѣги мѣста казѣватъ отъ ключамъ заключѣвамъ, кое-то е и право, понеже происходитъ глаголъ отъ ключъ, а не кличъ и може да се поеме за дрѣго нешо. Таквы оsobны рѣчи и помѣстны реченія, кои-то има Болгарскі-о азыкъ отъ недченіе испорченны и разваленны, по возможности секій писатель дѣженъ е да ги не предпочита и да ги не употребява въ писаніе-то си, совсемъ що е нужно и потребно да сме согласни вси общѣ сосѣ люско-го произношеніе и говоренѣ, на кои-то за полза става и списаніе-то, но по болшей части, сирѣчь повече сме дѣжны да не отвѣдываме много далече отъ источникъ-атъ и корень-атъ, и по мало мало да пріима нѣкоя чѣлба това весьма прѣдѣдно разѣтлѣніе и многовидна разность, кол то можемъ да речемъ, че никой азыкъ не постигна въ токово различіе и несогласіе, колкото тозы, отъ причина недченія же и невреженія. Я за частица-та: Чѣ, кол-то каквото гледате употребявамъ честѣ, молимъ оныа, въ кои-то не е обыкновена, да а пріиматъ безъ порѣганіе; защото предпочѣхъ да а употребимъ не самъ зашо е по болшей части въ народъ-атъ обыкновена, кол-то се вижда да има и нѣкое благогласіе, но защото и отъ сродны ани азыкъ произходи, сирѣчь отъ что Рвсскійски, на примѣръ, „ико всѣ дѣмали о Іван нѣ, что онъ былъ точно пророкъ“ Болгарски зашто сички-те имаха Іванна, Чѣ вонтина беше пророкъ „Славенски: вси ко имѣхѣ Іванна, шкъ вонстинѣ вѣ пророкъ“. Тѣва нека разсмотри секій, и ще види кое е по предпочтенно, и по благогласно въ слышаніе-то

* Тожезначительно се казѣва, каккото гледашъ тѣа двѣ рѣчи; защото: чинно значи порадочно.

(сладшанѣ-то). Слѣдователно же, ако обвѣща, може своконно да покаже за такова нещо раздмѣтъ си.

СЛОНЪ (Филъ).

Други-те животни не дадоха до толкъва внимателно пригледванѣ и любопытство колкото Слон-о (Филатъ), кой-то е созданъ, каквото се види, да е сладга и да работи на онова хора, кои-то въ топли-те места (клімы) живеатъ. и има секаква дърба, съ кол-то може да се покаже на челоуѣцъ-че полѣзенъ. Силенъ, дѣйствиеленъ (работникъ) и терпеливъ, споредъ склонностъ-та кротокъ. и споредъ обывновеніа-та содръжникъ. толкова е повече юще благополатенъ (може да поема секакво нещо) и природно блогораздменъ, щото да се почвава и надѣва почти секакво сладшанѣ и работенъ, какво и да бѣ было. Образъ и видъ има грозенъ, глава голема, очи малки, уши големи и обесени, тѣло (снага) тѣсто и дебело, грѣвъ сѣрченъ, бедра (бѣтове) дебелы и грозны. Кожата мѣ е цѣрна почти като бѣволска. И раждасе повече отъ единъ лакоть високъ, но послѣдѣва да расте до шеснаесеть, или осамнаесеть години на свой возрастъ. и казѣватъ че живее повече отъ сто години. Зѣбите мѣ са като на свина, кои-то и ако да се не видатъ, като е малкъ. излазатъ обаче послѣ, като мѣ пораснатъ, вонъ отъ уста-та мѣ повече отъ трѣ лакти. Обывковенна висота на Слон-атъ става четѣри лакти; нѣкои обаче пристигнаха да иматъ висота и до седмъ лакти. Хранисе това животнo сосъ секаква трѣва. крѣпки младоконцы (властаре), жито и рожь, каквото са тѣлаки-те, крѣши те и пр.

Раздмеванѣ-то, сила-та и благополатіе-то на Слон-атъ бѣха юще на стары-те вѣкове и времена ужасъ (удивленіе) и чѣдо на сичките онова, кои-то съ вниманіе и любопытнo пазенѣ посмoтѣрѣха и пригледаха на тѣя слонови предположни и особни качества (многотѣлн дивѣцы) и природни дарованіа. Распространни писаніа, и големы книги мо-

жеше кой да опише и да наполни отъ вѣролатни и истинни повѣствованіа за да предпостави и да обави по дробно тѣя слонови качества (различны чѣрліи). Отъ чело-то има спѣснато нещо, като едно дебело чрево дълго, кое-то се называ хоботъ; тоа хоботъ съ прѣдана леснина употребява Слон-о за пденѣ, за пненѣ, и въ секакви работы, кои-то може рѣка челоуѣческа да прави и да работи: съ него се храни, съ него лочи (сѣрба) вода, съ него отдаша и пр. и пр.; вѣрти го на каде сака, и не самъ то, но превива го на секаде, смалюва го и продължава каквото мѣ е потребно и каквото сака; край-о на тоа хоботъ е като некои уста, кои-то, като се продължаватъ напредъ, ставатъ като прѣстѣ, и тогава може тоа добитокъ да свѣршѣва сичко нещо, кое-то нѣ съ прѣстѣ-те ни правиме; може да земе пара отъ земла-та, или отъ дека и да е и да а дѣржи съ него; може да собира цвете едно по едно, да развѣрзѣва вѣзель, да отвара и да затвара враты, да ги заключѣва и отключѣва съ ключъ, да дига мандалы-те на враты-те и да ги спѣща, да трѣгнѣва и да тѣра запоратъ и ключарка-та на враты-те и да ги истѣгнѣва и изважда.

Сичко нещо на тоа свѣтѣ има природно и естественнo истинно негово и сообразно достоинство и дарованіе; и споредъ това, като посмoтриме и пригледаме на Слон-атъ, достоиннo и праведнo требѣва да мѣ въздадеме и да мѣ присвоиме по крайней мѣрѣ понатіе-то и раздмѣ-то на бокр-атъ (кѣндс-атъ), хитростъ-та на обезьяна (май-мѣнъ), любовь-та на кѣче-то; при тѣя требѣ да притѣриме и особни-те негови преимѣщества и дарованіа, сирѣчь сила-та мѣ, величина-та мѣ, и много-то мѣ живѣанѣ. Не требѣва обаче да оставиме неописани нито ордѣла-та мѣ, кои-то мѣ са спомоциницы, и съ кои-то се бѣе и лѣа (асланатъ) побѣждава и надвива; подъ нозѣ-те мѣ се тресе земля-та, като се то движе и клати; сосъ хобот-атъ мѣ искратѣва дѣвѣ-та съ корень-атъ имъ; съ натиснѣванѣ-то мѣ тѣлесно развалюва и собара стѣкны; сосъ сила-та си е страшенъ, става почти непобѣдимъ (не мѣ се надвива) сосъ тежка-та мѣ малка некои противностъ, и сосъ тѣлѣста-та мѣ кожа. На грѣво-те мѣ може да носи башна (кѣла) ордѣжена и натоварена съ много челоуѣцъ за кой; съ негова-та шка сила тепли махуны натоварены, и преноси товарѣ, кои-то шестъ конѣ

Едва бы могли да пренесатъ; въ чрезмѣр-
на-та сила притѣра мѣжество и юнаство, раз-
сѣженіе, кротость, мированѣ, и точно послѣ-
шванѣ. Като се разгнѣва никога не за-
коварѣва ошѣ, кои-то мѣ са докродѣтели
и прѣатели, и не имѣ прави нищо зло, ос-
вень ошѣ, кои-то го са нещо некогашъ по-
вредили. И помни тѣвѣре добре и зло-то
и докрод-то, кое-то мѣ е некой некогашъ на-
правилѣ.

За да извѣстиме и покажеме мало нещо
чѣдно-то размѣванѣ на това преглѣмо жи-
вотно, представяваме едно повѣствованіе
и приключеніе, кое-то стана у Индіа (Ице-
матѣ) на 1805-то лѣто. — Въ единъ отъ
кладенцѣ-те, при кои-то беше близѣ една
ордіа, и отъ кои-то зимаха вода войнѣ-те,
намерихасе заеднѣ двама слоновѣ товарѣи;
на единъ-а беше слон-о весьма големъ и тѣвѣ-
ре дѣкъ и силенъ, а на другъ-а беше по ма-
лакъ и по слабъ. На тозы малкъ-а беше мѣ
далъ господарь-о мѣ (сейбіа-та мѣ) едно ве-
дро, кое-то дигаше и дѣржеше съ край-атѣ
на хобот-атѣ, за да исчерпе отъ кладенецъ-
атѣ вода; но по големъ-о, като немаше тоа
потребенъ сосѣдъ (садъ), или отъ само себе
си, или споредъ заповѣданѣ-то на настав-
ник-атѣ мѣ, хвачи ведро-то, и лесно го дѣр-
на отъ по слабъ-атѣ мѣ сослѣжникъ; тозы
прочее, като познаваше себе си, че е по слабъ,
не смѣа да мѣ се сопротиви и да мѣ прави
отмѣненіе за безчестіе-то мѣ, ако и да беше
павно, че се усещаше посраменъ; помеждѣ то-
варѣи-те обаче стана големо скарѣванѣ. Най
послѣ, по слабъ-о слонъ, кой-то тѣрпеше и
чѣваше време, като виде другъ-а че е заста-
налъ съсъ ребра-та камъ кладенецъ-атѣ, от-
стѣпи мало нещо надиръ, съсъ миренъ и
безсѣмнителенъ начинъ (колай); а напаконъ,
като се устреми и спѣсна на напрѣшъ со си-
ка-та мѣ сила, ударѣ глава-та си въ ребра-
та (въ половина-та) на другъ-а, и тѣлѣтна
го въ кладенецъ-атѣ тѣ веднага въ него
падна.

Кладенецъ-о беше весьма далокъ некой до
10 лакти, щото незнаеше слононаставникъ-о
що да прави, и чѣдешесе какво средство и
колай да намери и да го извади отъ тамъ
здравъ.

Слон-о обаче, като намери доволна дълби-
на на вода-та, плываше леснѣ по верхность-
та ѣ, и като усещаше повече услажденіе и
благодареніе въ това прохладно седенѣ, бе-
ше павно, че мѣ се не щеше отъ тамъ да из-

лезне, и за това не мареше и не радеше за
да намери некой способъ, щото да се избави.
У ордіа-та се намерѣваха многѣ везаницы,
кои-то употребяватъ войнѣ-те за ограда,
като потребатъ за некой градъ; слоноводи-
тель-о се смысли отъ тѣмъ везаницы да на
фѣрла въ кладенецъ-атѣ доволнѣ щото да ста-
не единъ големъ кѣпъ, и да бы се усетилъ до-
битокъ-о да ги подложи и нареди едно по е-
дно подъ нозѣ-те си, и така некакво да бы воз-
моглъ отъ тамъ да излезе; и като на фѣрла
неколко везаницы, прѣчѣднѣ добитокъ-о тѣ-
такси наче да ги нарежда едно по едно подъ
нозѣ-те си, щото мало нещо гребеше да стигне
до горе, за кое-то и слоноводитель-о при-
тѣри още да фѣрла. Но сега хитръ-о и лѣ-
кавы-о докитокъ, като придокиваше на по
высоко повече прохладанѣ, и наслаждава-
шесе, не щеше повече да слѣша и да работи,
и неща да притѣри ни една везаница, и
совсемъ шо мѣ се караше товарѣи-та и гал-
чеше, и като виде, че го не слѣша, той то-
гава поче съсъ докромъ и хитростію да го
хвали и да мѣ са моли, но и съсъ това не мо-
же нищо да направи.

Най послѣ обаче, като мѣ обеща многѣ
пѣти, че ще мѣ даде ракіа многѣ, като излез-
не, побѣднѣ отъ това и наче да нарежда
вѣрзаницы-те доде пристигнаха до горе, и
като развалиха отъ една страна край-атѣ
на кладенецъ-атѣ искочи на вонъ здравъ и
читавъ.

ХРИСТІАНСТВО.

Христіанство-то намери корень и на-
чало въ Іудейство-то. Слѣдователнѣ обаче,
както пріе и вообразисе въ различны образы
и способности раздѣлисе на многѣ составы,
и има на днешні-а день благотворно-то и
добротворно-то влѣніе и сила на най учти-
вы-те и політичны предѣли и мѣста, и на
сички-те страны на земля-та; повече отъ
секакво дѣго распростре се и распространисе
това вѣроисповѣданіе по земля-та, и послѣ-
дователи-те мѣ сирѣчь ошіа, кои-то го вѣ-
рѣватъ весьма са премногѣ, именѣми Хри-
стіанъ. Вѣрѣватъ заеднѣ съсъ откровеніе-
то и наставленіе-то чрезъ Мѣвѣсеа и проро-
цы-те и въ новы-а завѣтъ и въ явленіе-то
на Исуса Христа, въ прощеніе-то на грѣхове-
те, и Воскресеніе-то. Кръщаватсе; и праз-
нѣватъ первы-а день на седмица-та, сирѣчь
С. недѣла. На слѣдователна-та таблица

предпоставляваме по собственни-те на Христіанство-то раздѣленіа и разности споредъ Схоелла (Schoell), и споредъ достословно-то списаніе на Блескѣа епископа (Blois).

1. Христіане, кои-то съсѣ сватое писаніе вѣрватъ и по високо челоуѣческо представительство и поможение въ вѣрѣ-та. Составляватъ тѣа Греческа-та сирѣ восточна-та цѣрква и Латинска-та сирѣчь западна-та цѣрква.

А. ВОСТОЧНА ЦѢРКОВЬ.

По собственны-те разности и несходства на тѣа цѣрква споредъ западна-та са: первенство-то папинско като наследство христово, и происхождение-то на Св. Духа и отъ сына, сирѣчь восточни-те Христіане иматъ за глава на цѣрква-та и за первенство Христѣа, и исповѣдватъ зашо Св. Духъ проиходи отъ Отца; а западни-те иматъ папа, и казватъ че Св. Духъ проиходи и отъ сына; Сватое причащеніе иматъ чрезъ двоиственный видъ (двоично), сирѣчь едно за священницъ-те, а дрѣго за мірски-те люде, и попове-те имѣа иматъ неженеты. И дрѣгитѣ разности и различіа, споредъ кои-то восточни-те Христіане не са согласни съсѣ западни-те (латини-те) слѣдователни-те са, сирѣчь: исповѣдватъ и иматъ седмь-те тайны: сватое крещеніе, с. Муропомазаніе, с. Причащеніе, Свѣщенство, с. Покаяніе, Бракъ, Влѣсвѣщеніе, но не ги вѣрватъ така, каквото Латинѣ-те, кое-то ще видиме, като опишемъ за нихъ. Послѣ по крещеніе-то, кое-то свършватъ съсѣ три низвожденіа и возвожденіа (трипѣти всетѣлесно увода-та утопленіе и извадванѣ), праватъ на тозы часъ и муропомазаніе, а некогашъ и сватое причащеніе (комѣдванѣ); разжендватсе и прощаватсе като се обави помеждѣ сопрѣжници-те нѣкоу прелюкодѣланшй грѣхъ, споредъ прошеніе-то на оныа што се обезчести, и четверта-та женидѣа не пріиматъ. Снисхождение и хатърно проценіе на грѣхове-те, каквото западни-те, не пріиматъ и не ги прощаватъ безъ правило. Иматъ, каквото западни-те, Свѣщенноначалие и монастыре, и приверженни са (тѣрпатъ) въ многочисленни обѣченіа, подвиги, и въ жестоки пощеніа, сирѣчь тѣврде много постатъ, и воздержаватсе. Тѣа Христіане восточни раздѣлаватсе на четыри по собственни обшества, понеже пріиматъ или не пріиматъ нѣ-

коа часть и нѣкое правило на седмь-те Вселенски (всесвѣтны) соборы и соглашеніа, кои-то се чдвахѣ воошше и отъ западни-те и отъ восточны-те предъ раздѣленіе-то имѣа и раздѣланѣ-то.

1) Восточна-та цѣрква, коа-то се имендѣаи и равноглавна, понеже пріиматъ сички-те седмь Вселенски соборы и Пендикта-та. Тѣа цѣрква приключѣа сички-те Грѣци и Бѣлгары на Ошманско-то царство, своконш-те Балины, сичко-то Рѣсѣйско царство, и Іонійски-те островы (ады), и много множество лица отъ различни народове, кои-то живеатъ у Австріа и най повече у Унгаріа (Немски места), и кои-то са помного страны распраснати. Квнстантінополскѣо Патріархъ е первый споредъ степені-те на Патріарси-те Антіохійски, Александрійски и Іерусалимски. Православни-те на Суріа (Парашамъ) и на дрѣгитѣ восточны (Янадолски) области и епархїи, кои-то са споредъ вѣроисповѣданіе а не споредъ народъ, имендѣатсе Мелхїтѣ.

Сички-те Рѣсѣйски люде и сички-те новоображенни, кои-то докара на вѣрѣ Рѣсѣа въ многораспространно-то ѣ царство, и много множество на оныа што са по области-те на перво-то Полонеско царство, Гевргіанѣ-те (Гурціи-те) и дрѣгитѣ некои нейни люде исповѣдватъ и иматъ това вѣроисповѣданіе, и споредъ сички-те цѣрковны работы приверженни са и слѣшатъ сватѣа Соборъ на Рѣсѣйско-то царство. Виждатсе да са така послѣдшници Мінгрелѣ-те и Імеретіанѣ-те, кои-то веѣа понапредъ на Квнстантінополскѣа Патріархъ. Сички-те оныа што се отвоихѣ отъ уставы-те и правила-та на православна-та цѣрква Рѣсѣанѣ-те ги називатъ расколници, сирѣчь лжевѣрци. Число-то имѣа е големо, сирѣчь много са. Воспоминаваме тѣѣа самѣ Корѣмилш-те, кои-то са се предали на естественны-те сладости, и отѣвгндѣватъ отъ работѣнѣ-то; Малаханш-те, кои-то иматъ нѣкое по довіе съсѣ Вѣа керш-те, сирѣчь като Вюа керш-те са; Філіппонш-те, кои-то подчаватъ самоубїйство; Сургеністш-те, кои-то вѣрватъ, че скопленіе-то (скопѣванѣ-то) е заповѣданно и оставенно отъ тогозы, кои-то е основателъ на Христіанска-та вѣрѣ.

2) Халдейска-та или Несторійска-та цѣрква. Оніа, кои-то исповѣдватъ и иматъ тѣа цѣрква, пріиматъ и вѣрватъ самѣ две-те первы Вселенски соборы, пріи-

матѣ (почитатѣ) и церковны-те отцы, кои-то кѣха предѣ въ Фескї-а соборѣ, въ кой-то се тѣа проклаха и остаха отѣбленни. Вѣрѣ-вѣтъ во Хрїста две лица или Упостаси, не прїиматѣ и не вѣрѣватѣ, че майка-та Хрїстова е Богородица, противаватсе и хѣ-латѣ Иконы-те, почитатѣ и иматѣ за свет-цы Несторїа и Мопсестїйскаго Феодора. По мнозина-та отѣ тѣа живеатѣ по Асїйска-та (Анадолска-та) Тѣркіа, гдѣ-то первы-о имѣ Патрїархѣ има стол-атѣ мѣ въ сѣло Блкошѣ клизѣ при Моссѣлѣ градѣ, и въ Персіа (А-цемѣ). Онѣа цюто живеатѣ у Индіа Несторїане называтсе Фомане, понеже вѣрѣватѣ да са прїели Вуаггелїе-то отѣ с. Апостола Фомы. Отѣ 1599-то лѣто по мнозина-та се ставиха и соединиха со сѣ Латїнска-та цер-ква, учѣваха обаче двочино-то причащенїе и женидва-та на священникы-те. А тѣа са Хрї-стіане отѣ оныа, кои-то се наричатѣ отѣ Западных-те Соединенни Грѣцы.

3) Церква-та на Монофуситы-те, или Вѣтѣхїаны-те е. На тѣа, кои-то прїиматѣ и исповѣдватѣ самѣ тры-те первы Вселен-ски соборы; Отдаватѣ во Хрїста само едно естество, божественно, кое стана плоть (снага); крѣстатсе самѣ со сѣ два прѣста. Таа церква се па разделява на тры дрѣги, сирѣчь:

На Іакшвїтска-та, отѣ нѣкоего монаха на шесто-то столѣтствїе, кой-то именѣмѣ Іакшвъ въ Варадай или Занцалѣ обиколи и прїеде низѣ Сурїа (Парашамѣ) и Месопотамїа (Дїарбекирѣ), за да соедини и ста-ви распрѣснаты-те Монофуситы-те въ една церква, въ коа-то даде и постави нѣкои правила и примѣры (образе). Старѣйшина-та имѣ се казѣва Патрїархѣ Антїо-хїйскїй, и именѣвасе всегда Ігнатїй, кой-то има стол-атѣ си въ Каремїдѣ на Дар-бекирѣ. Іакшвїте-те почитатѣ сваты-те и Иконы-те. Голема часть отѣ нихѣ, сирѣчь мнозина отѣ нихѣ ставихасе со сѣ Западна-та церква, но учѣваха нѣкои отѣ обычаи-те имѣ.

На Копска-та. Исповѣдникы-те на таа церква, сирѣчь послѣдѣватели-те и именѣ-ватсе Копте, Вгуптане, Нѣвїацы и Явуссі-ански Хрїстіане. Почитатѣ Иконы-те. Дѣѣ собственности и особности раздѣлаватѣ ги отѣ дрѣги-те Хрїстіаны, сирѣчь: послѣ по-крещенїе-то учѣваха и свѣрѣзанїе-то, но учѣ-ваха го като пзыческїй и поверхностныи обычай, нежели като нѣкой священныи об-рада; празндватѣ недѣла-та и мало нешо отѣ свѣкота-та. Патрїарх-о имѣ сѣди въ

Кайрѣ (дето е Мехметѣ Яліа), кой-то се и-менѣва Патрїархѣ Александрїйскїй, и Іеросолимскїй. За Явуссіа превоз-глашава и прави окци-а мѣ наследникѣ, кой-то се именѣва Явснѣ.

На Арменска-та церква. Тѣа (Арменѣ-те сирѣчь) немаѣ много праздницы и не по-читатѣ до толкова Иконы-те иматѣ четыры Патрїарси, на кои-то верховны-о (най ба-шатѣ) се именѣва Кафоликѣ на сички-те Арменцы, и имаше стол-атѣ мѣ въ мо-настырѣ Вшѣ-Мїацїнѣ на перва-та Персїйска (Ацемска) Арменїа до 1822-то лѣто, отѣ ко-гато привѣгна въ Руссїйска-та держава; вѣ-роатно е обаче, зашо се па върна на старо-то мѣ сѣдалище, като се соедини таа ок-ласть (епархїа) со сѣ Руссїйско-то царство. Я дрѣги-те Патрїарси сѣдатѣ въ Сїсѣ на Ва-раманїа, въ Концазарѣ при езерѣ-то на Врї-ванѣ и во Ягаѣмарѣ монастырѣ на единѣ островѣ (ада) на Ванско-то езеро. Арменѣ-те начертаватѣ и дополнаватѣ по собствен-но-то имѣ число (четѣ) на жители-те у Ар-менїа, сирѣчь въ неа са най много, нами-ратсе и по много дрѣги страны, каквото се знае и въ землеописанїа-та вижда. Нѣкои Арменцы се прилѣпиха и ставиха со сѣ За-падна-та церква; на тѣа е началосвящен-никѣ Насхосхїванскїй въ Донѣ, и дрѣги на остров-атѣ с. Назарѣ въ дѣгны-те Венетїй-ски и четвѣртыи у Вїенна (Вечѣ). Много хїлади Арменѣ живеатѣ у Тѣрско-то царство, во големы-те градища по сегаде, а най по-вече въ Цариградѣ, гдѣ-то предѣ мало време покорихасе въ господствованїе-то на единѣ самозаконныи имѣ Патрїархѣ.

На Маршнїтска-та церква. Тѣа се така именѣватѣ отѣ Іоханна Маршна, священника на пето-то столѣтствїе, кой-то имѣ даде церковны-а уставы и повелѣнїе. Жи-веатѣ на Лїванска-та гора въ Сурїа и на Вупрѣ островѣ (на Къберѣска-та ада); прїи-матѣ четыры-те первы Вселенски соборы, и исповѣдватѣ во Хрїста едно лице и две естества, но Самоволни са и отдаватѣ въ две-те естества самѣ една вола. По мнозина-та отѣ тѣыз соединихасе со сѣ За-падна-та церква, но повече-то окрадове на Восточна-та церква чѣватѣ; дѣховна-та имѣ старѣйшина е покорна на Папа Римскїй, кого-то и слѣша, Патрїарх-о имѣ се именѣва Антїохїйскїй, и има сѣдалище-то мѣ на Ван-новѣ, монастырѣ, кой-то е на Лїванѣ гора.

Слѣдѣва за Западна-та церква.

Родословіе, и лѣтословіе.

Имя	роди Сиюа, како бѣше на	а пр. Хр. лѣта	лѣта
Иадамъ	—	230	5287
Сиюа	„ Вншса —	260	5173
Вншса	„ Каімана —	190	4883
Каіманъ	„ Малеленла —	170	4713
Малеленлъ	„ Іадера —	165	4548
Іадеръ	„ Вншха —	162	4386
Вншхъ	„ Маюдсала —	165	4221
Маюдсала	„ Намеха —	167	4054
Намехъ	„ Нша —	188	3866
Нше	„ Сима —	500	3366
Симъ	„ Ирфаксада —	101	3265
Ирфаксада	„ Каімана —	130	3135
Каіманъ	„ Сала —	135	3000
Сала	„ Бвера —	130	2870
Бверъ	„ Фалека —	133	2737
Фалекъ	„ Рагава —	130	2607
Рагавъ	„ Сердха —	132	2475
Сердхъ	„ Нахшра —	130	2345
Нахшръ	„ Фара —	79	2266
Фара	„ Авраама —	70	2196
Авраамъ	„ Ісаака —	100	2096
Ісаакъ	„ Іаква —	60	2036
Іаквъ	„ Левіа —	82	1954
Левіи	„ Каафа —	47	1907
Каафъ	„ Авраама —	60	1847
Авраамъ	„ Моусеа —	75	1772
Моусей	поживе лѣта	120	1652
Иисусъ	наставла Ісраиля	—	24 „ 1628
Фінеесъ	свѣщенствѣва „	—	24 „ 1603
Хсесаръ	царствѣва на Іерани —	50	1553
Гомоніла	кыде сѣдіа „	40	1513
Вгламъ	царствѣва на „	18	1495
Ишоа	и Сепфора сѣди „	50	1382
Іавіимъ	царствѣва на „	20	1382
Деншра	кы сѣдіа на „	40	1342
Фривъ	кыде сѣдіа на „	7	1335
Гедешъ	„ „ „	40	1295
Авимелехъ	„ „ „	3	1292
Фалъ	„ „ „	23	1269
Іааръ	„ „ „	22	1247
Іаманъ	царствѣва „	18	1229
Іефодае	кыде сѣдіа „	6	1223
Вскалъ	„ „ „	7	1216
Влашъ	„ „ „	10	1206
Вашъ	„ „ „	8	1198
Філістимъ	царствѣва „	30	1168
Сампсонъ	кыде сѣдіа „	20	1148
Неначалство	и миръ „	32	1116
Илий	свѣщенникъ сѣдіа „	20	1096

Седмь Вселенски Собори.

Первый соборъ Вселенскій станъ въ Никѣа градъ на 325-то лѣто по Р. Хрѣстово въ 12-та година на царствованіе-то Единодержавнаго Константина цара великаго, за кой-то кѣха собрани свати Отци 318. Старѣйшины же помежду нихъ кѣха Александръ Константинопольскій, Александръ Александрійскій зѣданъ со съ великаго Іоанаса тогда діакона, Вустадий Антиохійскій, Макарій Іерусалимскій, Сильвестръ же Римскій чрезъ послѣвъ своихъ сирѣчь въ мѣсто негово и Іоанево бѣше испроводилъ старѣйшины Вітвана и Вікента зѣданъ со съ Вдарвскаго на Испанія Впископа, на противъ Іриа Еретика, кой-то бѣше протопѣвъ Александрійскій, и хѣлъше сына Божія: зашто го казѣваше, че ѣ тварь (сотворенъ), а не Богъ Творецъ, и че не ѣ Единосущенъ со съ Отца, кой какъ-то бѣше, кога не въ. И на тоа соборъ това исповѣданіе утвердиша с. Отци и извѣстиша, зашо ѣ равночестенъ, и равнопрестоленъ, Единосущенъ Отцъ сынъ: какъ-то исповѣдаваме во с. Символъ, кой-то тогда проповѣдаха „ Вѣрѣю во Единого Бога и пр. до осмыи членъ сирѣчь: Емѣже царствію некъдетъ конца; и въ Дѣха святаго Господа и пр., кое на вторый соборъ проповѣдаха, и сватаа Пасха поставиха да празндваме, какъ-то ѣ и до днесъ, и дрѣги правила: а Іриа со съ непокаяны-те мѣ Единомысленицы во вѣки вѣкѣвъ проклѣша.

Вторый соборъ Вселенскій бѣше въ Цариградъ на 380-то лѣто, въ царствованіе-то на Феодосіа великаго, при Нектаріа Константинопольскаго, Тимофеа Александрійскаго, Мелетіа Антиохійскаго, Киррѣла Іерусалимскаго, Григоріа Богослова, и Григоріа Нусскаго, и прѣча сватителски лица, кой-то кѣха собрани числомъ 150, на противъ Македонія Константинопольскаго Патрїарха, кой-то бѣше слочестивъ хѣльникъ на сватаго Дѣха зашто го говореше, че ѣ тварь, а не Богъ, и че не ѣ тойъ существенъ со съ Отца. Но свати Отци исповѣдаша зашо ѣ с. Дѣхъ равночестенъ со съ Отца и сына, и зашо прѣходн ѿ Отца, и зашо ѣ равнопоклоненъ со съ Отца и со съ сына, какъ-то и дополниха с. Символъ до край.

Въ тоа соборъ имаше и дрѣги Еретици, Единомыслени Аполларіеви. Претыканіе же и противорѣчіе-то на Аполларіа бѣше, зашто адмаше, че сынъ Божій има сѣмъ

Єдина плоть (снага) безъ душа, и че Божество-то ще умре заедно съ съзъ чѣло-то (снага-та), и пр.

Трѣтій соборъ Веленскій станъ во Вѣсѣ градъ на 431 по Х, като царѣваше малый Феодосіа: при Курілла александрійскаго кой въ мѣсто ѿ на Велестіна Римскаго бѣше съ съ Аркадіа ѿ Прокта Епископы, ѿ Філіппа пресвѣтера, Іввеналіа Іерусалимскаго, ѿ Мемниа на Вѣсѣскаго. Я сички-те отци бѣха събрани числомъ 200. на противъ Несторіа съочесниваго Патріарха Цариградска, кѣй-то казѣваше, че са во Христѣ две естества, и две Упостаси, и исповѣдаваше, че Христосъ се роди ѿ дѣва (момѣ) простъя человекъ: а дѣвица-та Маріа не нарицаше Богородица, но Христородица, и многи съохвални ереси изкавѣаше (изкѣлѣваше). За кое-то се оубди ѿ Веленскіа соборъ, и наказаніе за безѣмие-то мѣ ѿ Бога пріа: зашто Богохвалны-о мѣ азъкъ ѿ царѣ се расточи и растлѣ, изгнивъ.

Други-те слѣдѣватъ.

Безопасность ГРОМЪ, гърми.

За да се учѣва человекъ, като гърми.

Като се намери человекъ вонка отъ къща-та, като гърми, трѣбѣ да побѣгнѣва и да не є близъ при дърѣ (зревеса), и при сичко нещю, кое є высоко; и послѣ по блистаніе-то (свѣканіе-то), ако послѣдѣва веднага гърменіе-то, то є мѣно, че є облако весьма близъ, и тога кыло бѣ неповредно, ако бѣ се снишили толкова повече, колкото можеме; а ако се намериме въ некое широко поле, по докре є да се исплошиме на земалта и да легнеме, нежели да стоиме. Требѣ да отѣбгнѣваме и да несме близъ при рѣки, єзерета, и море, зашто вода-та тегли и привлича илекتریство-то (громова-та стрѣла, или трескавица-та), и она, кой-то се намератъ тога или въ корыта, или въ корабли, или на мостъ, по са на бѣдно. Ако сме внетре на къща-та, и ако да є посланна съ черги и кечета, по сме докре учѣванни. Треке да несме близъ при пещи (огнище-то), нито при прозорцы желѣзны, зашо трескавица-та има на желѣзо-то големо вліаніе; за това прозорцы-те на такова време да са затворенни по докре є. И като сме въ легало-то ни покрити по є безопасно и неповредно.

Народъ, и азъкъ

виждъ на 6-та страница.

Такова страшно раздѣленіе пзыческо заплашѣва и устрашѣва секаковъ каковъ и да бѣ кыль народъ, като некрежи и немари онова, кое-то мѣ є отъ Бога данно (дадено), и въ кой-то го є пзыкъ Создатель Богъ опредѣлялъ, а той презирава и оставя матерны-а си азъкъ, и предавасе безъ време и безѣмни на дръгій, съ кой-то дръго не придобива. самъ цюто се лиши и отъ съществены-а си многопотребный матерный азъкъ отдалечѣва и става недостоевъ и неизокразителенъ нито въ матерны-а, въ кой-то го є и Богъ поставилъ, нито въ чжжды-а, въ кой-то безъ време употреבלава да учи противоположнѣ.

Казахме тамъ на 6-та стр., че азъкъ є и изобразителный знакъ (нишанъ) на секій народъ; зашто отвѣднашъ, като си отвори человекъ уста-та да произнесе нѣкои рѣчи и да проговори, познавасе какво образованіе има и качество, гирѣчь каква є тѣрліа. За това прочее благоудѣствителни-те и благоразѣмни-те человекы по свѣт-атъ, понеже познаха, че азъкъ-о изображава и поставѣва на достойна степень секаковъ народъ, секакво лице, и предпоставѣва человекъ словесна, и като съ съ драгоцѣнный камень украшенна; зашто за сичко нещю що желле человекъ него употреבלава за да пріима и получи онова цюто обѣща и желле; понеже познаха казвамъ, че є азъкъ-о най потребно-то на человекъ дѣйствително ордѣе (сечиво); за това най перво-то на живот-атъ имъ попеченіе и радѣнѣ преднадлежи и предпоставласе за любезни-те имъ чѣда. кой-то є два мало нещю като се покажатъ че можатъ да поематъ онова цюто имъ говори человекъ, веднага ги предаватъ на учителатъ въ рѣка-та за да пріиматъ сначала основателно (стемелъ) добро наставленіе и оправленіе на азък-атъ си, кой-то ще имъ слѣгѣва на живот-атъ за сичко нещю що имъ є полѣзно и потребно. За таква прочее причина и за таковъ щастливый конецъ просѣщенни-те людіе устроаватъ и секакви видни училища праватъ за чѣда-та си съ усердно и ревностно попеченіе и радѣніе за да ги наставѣватъ и обѣдѣватъ въ таквы работы, кой-то са и Богъ угодны и на человекъ полѣзны, и да ги сообразѣватъ съ секакви дѣбродѣтели ученіа и обѣкновеніа благо-

правни, кои-то като придобіатъ на тоа маг-
кій и легкопонатный имъ возрастъ и като
пристигнатъ на по големый утверждаватъ
тѣмъ колшее и сображаватъ се съ такива не-
весни на человекъ дарованіа и украшенія,
кои-то ги предпоставяватъ вѣчнопамятны
славны и похвалны. Я като се удостоатъ
на таково словесно украшеніе, за кое-то се
подвижаватъ споредъ родителско-то имъ
наставленіе и трѣдатъ, тогава и родители-те
имъ прѣиматъ междъ человекъ-те честь и
похвала, а отъ Бога милость; защото на-
правиха онова, кое-то бѣха за чедо-та си
длъжни; почто чедо-то е на человекъ като
единъ предрагоценный залогъ (аманетъ)
отъ Бога преданно, кое-то, защото го е
родилъ, не самъ че е длъженъ да храни и
облачи, но това мѣ е най голема должностъ
да го настави на оныа пятица, кои-то от-
вождатъ человекъ въ секакво добро и до-
бродѣтель.

Нека смѣслатъ прочее добре оніа, кои-то
предпочитатъ иностранны-те и чужды
азыцы, а таково небреженіе показватъ за
матернъ-а, кой-то имъ е и зобразител-
ный знакъ, съ кой-то сирѣчь всегда се
разговаратъ, кой-то имъ слѣдѣва на животъ-
атъ на секи часъ и на сека минута, и кой
имъ предпоставява и обавява сичкѣ-а имъ
раздѣлъ, сичка-та имъ мысль, сичка-та имъ
воля желаніе, моленіе, прѣателско ревнованіе
и пр. и пр., и кой-то въ мѣсто да подтѣр-
ждаватъ, каквото праватъ на свѣт-атъ бла-
гораздѣмни-те и просвѣщенни-те людіе, и да
го украшаватъ; защото имъ е толкова на
животъ-атъ потребенъ, и отъ сички-те дрѣги
дарованія на человекъ най полѣзенъ, тѣа
же съ нухно-то нераденіе, съ нухно-то нема-
ренѣ и нечѣвствование (неушеванѣ) за добро-
то презрѣха и презираватъ таковъ единъ
пребогатый азыкъ, и до толкова го унич-
тожиха и укориха, што за най некоя ма-
лка работа да го употребатъ въ разговорка-
та имъ ще да смѣшатъ толкова и столко
разногласіа и испорченны рѣчи, съ кои-то
пристигнатъ да не можатъ да раздѣмватъ
що говоратъ, и тогава прикѣтнѣватъ въ
чуждый за да познаатъ и усетатъ онова
што говоратъ. Я нѣкои па, незнамъ как-
во и що да речемъ, до толкова надмѣніе и
гордностно обхожденіе пристигнаха, што
въ мѣсто да произнесатъ матернъ-а си азыкъ
за кой-то и праведнъ да надмѣвяютъ, га-
коже и зобразителный имъ знакъ, а

тѣа, ѿ злощастіа азычнаго!, пристигнаха
до толкова што да се и возгнѣшаватъ отъ
него, и да го иматъ за големо уничиженіе и
срамъ, ако го произнесатъ отъ уста-та имъ и
проговоратъ! ѿ Богосозданный и ты, как-
вото и дрѣги-те азыцы, азыче! въ таково
состояніе отъ небреженіе и отъ немареніе при-
стигналъ си, што и оніа, на кои-то тол-
кова вѣкове слѣдѣвашъ въ мѣсто да те пред-
почитатъ и украшаватъ съ златны и мно-
гоцѣнны одежды; защото имъ слѣдѣвашъ
толкова вѣкове, и иматъ те на животъ-атъ
си неотѣжжна потрека, тѣа ти са всемъ
раскъсали и раздѣрпали дрѣхи-те, и на та-
кова состояніе и степень те възвысиха, што
не самъ иноземцы, но и единоземцы-те да
се возгнѣшаватъ отъ тебе, на кои-то си ты
первъ обавилъ перво-то имъ чѣвствование и
познаніе въ сичко нешо на тоа свѣтѣ!

Ако да имаха за тебе, Богосозданный а-
зыче, нѣкое пристойно и прилично попече-
ніе и раденѣ, щеше ли да пристигнешъ въ
такова укорно и уничижително состояніе и
порѣганіе? Ако да имаха за тебе пристойни
способства и учителства за да те употре-
баватъ во училища-та за Грамматическо
обученіе и обыкновеніе, за секаквидно
дрѣго ученіе и наставленіе, нещешели слѣдова-
телнъ да имъ слѣдѣвашъ, да имъ пред-
ставявашъ сичко нешо, що имъ е нѣжно,
потребно и на животъ-атъ имъ полѣзно? Ако
да имаха, казвамъ, за тебе чѣвствование и
сходственно попеченіе, каквото иматъ за
сичко имъ дрѣго нешо толкова усердно раде-
ніе и стараніе, щеше ли ты, кои-то си тол-
кова пребогатъ, да си уничиженъ и отъ
секаде испаденъ, изгнанъ и укоренъ? Тебе
като употребаватъ, сирѣчь съ твои-те рѣ-
чи като праватъ лавки (дѣканѣ), прекра-
сни зграды прекрасны домове, въ кои-то, ка-
то се разговаратъ, тебе отъ тамо изгонюватъ
и презиратъ, а чуждый предпочитатъ и у-
потребаватъ: вѣто въ господарски-те къщи
не те прѣиматъ, гнѣсатъ се отъ тебе, тызе,
кой-то имъ ги направи, срамъ ги е да те
проговоратъ, защото си раздѣрпанъ про-
стакъ, а не гражданинъ и политиченъ. вѣто
за твое-то уничижително состояніе не самъ
че те изгонюватъ отъ домове-те си, отъ
училища-та та чуждый предпочитатъ, но
пристигнаха, ѿ вѣднй азыче! отъ твое-то
вѣдно состояніе да изгонюватъ, да прене-
брежаватъ и майка ти, и не самъ отъ дрѣ-
ги-те мѣста, но и отъ Божіи-те домове! въ

кон-то толкова вѣкове ги е воспитувала и хранила съ нейно-то необманно и пресладчайшее млеко, съ кое-то и най-славнѣйшете и благочестивѣйшете даже и до днесъ храни, въ кои-то домове може да имашъ най-големо-то вліаніе, и най-крѣпко-то подтвържденіе и учуваніе, и въ кои-то ти е остало най-послѣшно-то упованіе и надежда сохраненіа твоегъ! Ъто ти казвямъ не те прѣиматъ и въ нихъ, иди иди, иди въ полета-та, иди по нивы-те, иди по хридове-те и банре-те, иди въ коликы-те негли тамъ намеришъ любезно прѣимство и честь, и виждь като немашъ никаква почестъ и прѣпочитанѣ нито баремъ у винопродавнищы-те, вѣгай, вѣгай, иди по горы-те и планины-те, иди въ пѣстыни-те и пещеры-те иди въ рѣки-те езерета-та, и пр. и пр., тамъ ще намеришъ достойно прѣимство, тамъ по секаде ще полдчишъ почестъ, ще намеришъ, каквото е праведно и за секаде, неотвѣжно прѣпочитаніе и сходственно прѣимство; защото и ако да те изгонюватъ отъ секаде и не те прѣпочитатъ хора-та, но по секаде не самъ градища-та, сѣла-та, полета-та, но и тыа самы бездшны твари, и тѣа сами казвямъ бездшны каменѣ, на кои-то си далъ отъ толкова вѣкове именованіе-то, не можатъ да го скріатъ, потаатъ и да те изгонюватъ во вѣки вѣкывъ. Дерзай прочее и не койсе, тѣа совсемъ што са бездшны и несловесни не можатъ да ти изгвѣатъ името, а волею и неволею свидѣтели прѣпочитатъ те и славатъ по всюдъ иманованіе твое исповѣдюще, колми паче въздушны-те и словесни хора? Дерзай, дерзай, и не отчавайся, ето, виждь, вси родолюбиви и благоразумни, ето вси великодшны и усердны устроаватъ и у готовлаватъ за тебе потребни обитованіа и секакковидни училища за твое украшеніе праватъ, въ кои-то, като те употребатъ, можешъ да се оттресеши отъ тыа укаланны и раздърпаны дрехи, и да се облечешъ во многоцѣнны и свѣтлы одежды. Дерзай, азъче, дерзай, на, гледай, твои-те искренни и исти чѣда, кои-то за твои-те раздързаніа и уничоженіа, распръснахасе по секаде на чужда земля и отдалечихасе отъ тебе за притажаніе (продовжанѣ) твое и възрожденіе; ето, казвямъ, отъ секаде приходятъ днесъ содръженни сосъ разновидни притажаніа и обѣченіа за да развѣатъ твои-те благоуханны и прѣдрагни благовоны цвѣтове. Дерзай,

азъче народный, дерзай, доволно е то што се усѣтиха добродѣствителни-те, кои-то каквото и дрѣги-те имъ работы съ нихно-то раденіе, съ нихно-то стараніе устроаватъ, и секакковидни дѣла посресидватъ и свѣршватъ така и тебе неше да оставатъ и да те презиратъ, кой-то за сички-те имъ дрѣги работы дрѣго неше не може до толкова да имъ е прѣпочтенно, каквото ты. Тызе ще имъ си украшеніе на церкви-те, кои-то съ толкова иждивеніа и харчове праватъ, ты ще имъ си утвържденіе и услажденіе въ разговорки-те имъ, като те прѣпоставатъ во училища-та и употребатъ, така, каквото е сходно, способно, прѣпочтенно же и правилно.

Слѣдѣва. стр. 93.

ВНИГИ.

Нека смислиме, казва единъ, колкова побченіе и наставленіе се намерѣва въ книги-те колкѣ лесны, колкѣ потайны и скрившны, колкѣ безопасны и наистина прѣпоставлаватъ и обличаватъ голоота-та на челоуѣческо-то недченіе и непознаніе, а не го обавлаватъ на вонъ прѣдъ свѣт-атъ. Тыа са (книги-те сирѣчь) учители, кои-то ны учатъ и побчаватъ безъ бѣенѣ и безъ наказаніе, безъ жестоки (горчивы) рѣчи и безъ гнѣвъ, безъ облека и безъ сребра. Яко се приближишъ при нихъ, не спаватъ и не те отпѣждатъ; ако ги попыташъ, не скриватъ нишо; ако не раздмевашъ и не познавашъ добре речи-те имъ и слова-та, не ти се каратъ и не ти глчатъ; ако си недченъ и простъ, не ти се смеатъ за това и присмѣватъ.

Училища, и Ученицы въ Галліа (Франца).

Училищно-то гостоеаніе въ Галліа на 1836-то лѣто беше таково:

36,000	первоначални училища за момчета.
11,000	первоначални училища за момичета:
47,000	въ кои-то зимно време се смещаватъ 2,170,000 ученицы, а лѣтно време 1,300,000.

73	прознаменователни училища, въ кои-то се учатъ учители-те за первоначални-те училища.
873	воначални-те училища. Общожителни училища.
94	Училища за по-высоки ученіа.

322 Общи училища съсъ 27,000 ученицы
41 Царскіи училища, Collèges Royaux,
съсъ 15,900 ученицы.

ВОДОВОДОВЪ, или Прекопове (Канале).

Прекопъ или Водоводъ се казва онова мѣсто или страна, кое-то се намерѣва помеждѣ двѣ рѣчки, и кое-то мѣсто, като прекопатъ. Една-та рѣчка се става и смешѣва съсъ дрѣгата на примѣръ: онаа страна у Фракіа, што е междѣ Вски-заара и Папазліи, като се прекопа, може да се стави онаа рѣчка што е надъ Вски-заара, называема Бидечка съсъ Маріца, ко-то тече надъ Папазліи, и тогава секаква стока може да се прекарѣва чрезъ тоа прекопъ въ Маріца, ко-то отѣвада до Вѣло м. Подокнш и така може да се стави и у Македоніа Вардаръ рѣчка съсъ Стрѣмица р. Съ таковъ примѣръ може да се стави и Дѣнавъ р. съсъ Маріца чрезъ Искръ рѣчка, ко-то прехрипѣва Сгара планина та се истыча въ Дѣнавъ, тазы р. Искръ сирѣчь, може да се смеша и съсъ Дѣнавъ, каквото рекохме, и съсъ Стрѣма: съ Дѣнавъ чрезъ Траански-те враты (Вѣтреньскі-а дѣрвенъ), а съсъ Стрѣм., чрезъ Радомиръ, Дѣпница, и пр.

Англіа има такивы водоводове нѣкои до 50	
Франца „ „ „ „	100
Австріа „ „ „ „	250
Пруссіа „ „ „ „	самъ 5
Рущіа „ „ „ „	ко-то са най знатни 22

Буршпійска-та Рущіа показѣва на днешнѣ-а дѣнь най големый составъ на водоводовѣ-те и най знатный и славыи отъ ко-кото се намерѣватъ по секаде. Великій ПѢТРЪ като направи нова-та мѣ метрополіа (новы-атъ мѣ царствѣющій градъ, кой-то нарече отъ има-то си Пѣтрѣполь) смыслисе и рѣши да а покаже и направи тредоточіе (попокъ, пѣпъ) тѣрговно на Рущійски-те внѣтренны страны, съсъ сички те чѣжди и странни мѣста. Тозы Великій бдинначалникъ съсъ Единъ поглядъ (взоръ) като совзе сѣзрета-та: Ладога, Онега, Іаменъ, Вѣло сѣзѣе и сички-те што се стычатъ въ нухъ рѣчки, секакви видны-те потоцы, рѣши и смысли не самъ тѣа да стави и соедини чрезъ водоводы, но и состав-атъ нухенъ да совождпи и соведе чрезъ водоводовѣ, ко-то не беа такова знатный составъ и системъ. Налѣдницы-те мѣ и потомцы-те послѣдѣваха на стѣзы-те мѣ и стѣпки-те мѣ, и стигна

до толко нещю, што Балтійско-то м. Вѣло-то надъ Архангелъ море, Черно м. и Каспійско море иматъ помеждѣ си приобщеніе и совождпленіе (составанѣ) чрезъ водоводовѣ. Слѣдователно-то совождпленіе показѣва ни най достословны-те отъ тѣа водоводовѣ.

Троакій составъ водоводскій дѣйствѣва и споредъ тры различни способы (колае) свѣрѣзва и ставѣва Балтійско съсъ Каспійско море. Ярославъ градъ и Рувінскъ, ко-то са близъ при Волга рѣчка, праватъ и составатъ тоа союзъ (възель) на това собраніе вышереченныхъ морахъ.

Землеописаніе на Валвы.

Книгоизданіа.

На 1836-то лѣто, натупарихасе въ Парісѣ 6,632 списаніа на различни азѣкы: Франскій, Англіійскій, Германскій, Валлинскій Латинскій, и пр. и пр. Освень 1,154 мѣднотписаніа и каменотписаніа. †

Книгохранилищы въ Рущіа.

Въ восточна страна на Рущіа въ Казанъ градъ има осмь книгохранилищы. Панепістим-о е первая-та кой-то има 26,000 тома (часть книги), и 250 рѣкописи. Кагато се первъ основа и постави на 1807 лѣто имаше самъ 4,000 тома, умножисе обаче и стигна на днешно-то состояніе съсъ прикѣдѣванѣ, а най повече съсъ подаренны-те книги. Панепістим-о има и дрѣга книгохран. За ученицы-те, ко-то приключаватъ 750 тома; трета е на училище-то, и четверта-та на церковно-то училище. Дрѣги-те чѣтыри са осовно стажаніе (на свои сейбій).

НѢПРИРОДНОСТЪ.

Въ единъ монастырь женскій при Винетѣа гледахеме въ една повседневница, че на една старница, ко-то была на 90 години возрастъ, возобновили и се и поникнали сички-те и зѣби. И по странно е, каквото та сама казва че, като была на 63 години возрастъ, и тогава и се возобновили; така и като была на 47 години; што на живот-атъ си петъ пѣти променила зѣбы: первый пѣтъ, като се роди; вторый, на дѣтскій возрастъ; третій, на 47-те и години; четвертый, на 63-та и год.; и пѣтый на 90 години.

† Мѣднотписаніе се казва онова, кое се печати на бакѣръ, а каменотписаніе, кое-то се печати на камень.

ЖИЗНО-ИЗОБРЕТЕНІЕ,

сирѣчь да намери челоуѣкъ иѣкое дѣло, съ кое-то да живѣе и да се препитава (храня).

Въ Россіа не самъ мъже-те, но и женш-те са весьма трудолюбивы и за секакви видна работа благосклонны, кои-то, като си устроятъ покъщни-те упражненія и работы, занимаватсе и въ други работы и искѣсни (мѣрафетни) дѣланія, отъ кои-то прѣиматъ голема полза и придобыванѣ. Като пристигнемъ слѣдователноу опишемъ подробнѣ какви дѣлованія и какви искѣсны работы свършватъ и въ градица-та и по сѣла-та; а сега самъ вообще ще опишемъ по значителны-те въ Россіа рѣкодѣлници.

Много време предъ великаго Петра Россіа имаше рѣкодѣлници за кожы, за кораблски (гемійск.) платна, за вѣже-та, за трапезны кѣрпы, за секакви капела, за свѣтильници, за сапѣнъ, на кои-то хѣдожественнодѣланія-та испровождахате на вонъ. Петръ первый, Влѣтавета, Бкатеріна втора и Александръ тѣа са първи самодержцы, на кои-то станаха достопаматни правленія-та за жизнѣизобрѣтеніе; но изащны и превосходны отъ полѣшны-те години на управленіе-то Александрово, а най паче като се възвыси и стѣпи на Россійскій престолъ Нынѣшній Самодержецъ вса Россія и пр. НИКОЛАИ Павловичъ, весьма премоно се възвысиа и умножиа сички-те жизнѣизобрѣтени вѣтви; кои-то не самъ че се умножиа, но и уракотѣванѣ-то имъ стана много превосходно и совершеннѣ сдѣлано. На 1812-то лѣто кроехасе въ сичко-то самодержавіе 2,332 рѣкодѣлници съсъ 119,093 работници; а на 1828-то лѣто, 5,244 рѣкодѣлници съсъ 255,414 дѣлатели. Правителства-та (тѣ хуберней): Москва, Владимиръ, Нижній Новгородъ, Тамбовъ, Олонѣцъ, славни са помеждѣ други-те за жизнѣизобрѣтеніе, а помеждѣ градове-те най преславни са: Москва, Петерболь, Рига, Архангелъ, Имбѣргъ, Слышѣлкѣбургъ, Серпѣховъ, Тѣль, Бологдъ и пр. Не самъ въ правенѣ-то на сапѣн-атъ, на хавар-атъ, на восок-атъ, на масло-те, на кораблски-те платна, на вѣже-та-та, на ракіа-та, на колесницы-те и на за многоцѣнны-те сѣдове-ракотенѣ-то виждатсе тѣа успѣхи многополѣзни, но и въ работенѣ-то на свиленны-те и памѣчны работы, на книги-те за писѣванѣ, на стѣкала-та, и на различни маловидны тѣрговѣнъ бродатсе

сега многоу рѣкодѣлници, кои-то се соривнѣватъ и предвартъ за хѣбостъ-та съсъ най израдны-те и превосходны Бвршпейски рѣкодѣлници.

На 1830-то лѣто, като веха изложенни (изваденни за продажъ) въ Москва хѣдожественнодѣланія-та на народно-то жизнѣизобрѣтеніе, чохи-те, изъ рѣкодѣлница-та на Графа Комаровска, Кназа Трѣвѣцкаго и пр. виждахасе, че немаха никакво различіе отъ най прекрасны-те чохи на Френски-те и на Англійски-те рѣкодѣлници (Фабрики). Прекрасни-те кашміршалове (лахѣре), отъ рѣкодѣлница-та на госпожа Мерлина продадохасе по 15,000 рѣбли едно-то; стѣкланни-те и глинани-те сѣдѣди (сѣдѣбе) не се пви-ха по долни отъ оныа, кои-то работятъ въ самодержавны-те рѣкодѣлници, и на кои-то хѣдожественнодѣланія-та са сравненни съсъ други-те Бвршпейски превосходства и израдства. Прѣждѣ рѣкодѣлници-те за памѣк-атъ; и правенѣ-то на памѣчны-те тканія прѣеха големы успѣхи; зашто на 1828-то лѣто имаха 15,612 ткальници и 24,217 ткаче, а на днешній день може да има и многоу повече, кое щемъ каза.

Това распространіе и умноженіе на жизнѣизобрѣтеніе-то состои по болшей мѣрѣ въ новыа составъ: сирѣчь зашто употребаватъ работници-те свокодны и плашатъ имъ добре. Управление-то Россійско наказѣва законнѣ оныа, кои-то не плашатъ добре и точнѣ на работници-те; за това въ кои-то рѣкодѣлница се плаща добре, тамъ и по израдна работа-та излава. Состои обаче тол успѣхъ на жизнѣизобрѣтеніе-то и въ честолоубіе-то и въ подражаніе-то на Россіаны-те; зашто Россіанино е таковоу честолоубивъ и подражателъ, што като види нѣщо прѣискѣсно направенно, разспалисе отъ честолоубіе и отъ ревностное подраженіе, и не броисе за нищо, ако да се пви той отъ други по долнѣ. Нека да предпоставимъ за доказателство единъ примѣръ за таковоу честолоубіе и подражаніе на Россіаны-те. Кажѣватъ, кое-то самъ слышалъ отъ достопочтенни и инозѣчны лица, че Англіа за да покаже на Россійскѣа Царь искѣство-то (мѣрафетатъ) на нейни-те и хора испроводи мѣ като за даръ (бакшишъ) една прѣизрадна и прѣискѣснонаправенна Англійска пѣшка, кои-то, като прѣима Россійскій Самодержецъ, привикна Россіанскѣа пѣшкоправителъ тѣа мѣ а пви за да види и познае разѣм-атъ

мѣ, сирѣчь какво ще рече той за неа. Като а пригледна прочее точнѣ, и распалиса честюлюбїемъ же и ревностїю, казѣва: Державнѣйшїй Царю, ако произволавате, Ваше Величество, дайте ми а въ разстотоанїе три дена, и можете да видите дрѣга такваа подобна и непремѣнна. И послѣ по три дны принесе и двѣ-те заеднѣ предъ Императора и казѣва: Ъто Державнѣйшїй Царю! се то, что по Вашемъ произволенїю, а нижайшїй Вашъ рабъ сѣбалаа, смотрите, ащели єсть каа разность. Като ги прїаха и двѣ-те и като ги пригледѣваха по секаде точнѣ, не беше возможно да познаатъ коа є Англїйска, а коа Рѣссїйска, и като пригледѣваха доволно време и не можеха да познаатъ коа є негова-та, стана сомнѣнїе да не бы направилъ той нѣкое кѣварство и лѣкавство, и попытаха го: коа є твоа-та? той каза: смотрите во устїе-то и ще видите Царско-то има сѣ число-то въ кой день самъ а направилъ. Кое-то, като видѣха и познаха коа є той направилъ, дрѣдваха го со сѣ достойншїй санъ, и пр. а пѣшка-та испроводїа во Англїа, като за воздаанїе, и коа-то, като прїеха у Англїа, и не можеха да познаатъ, че є Рѣссїйска, возмнѣха и учинїа да имъ є испроводенна на диръ, като за безчестїе и укороенїе; затова и отписаха на Рѣссїйскїй Самодержецъ, таковъ некаковъ отвѣтъ за неа като скорбншїй и печалншїй, зашто неща да прїима онова, кое-то мѣ беше за почесть и дрѣ испроводенно. Я той имъ отписа, и отвѣсти азъ не ви самъ испроводилъ ваша-та пѣшка, но онаа, коа-то є направенна тѣва въ Рѣссїа, за да видите, че и Рѣссїа такива неща може да прави, и за увѣренїе че є Рѣссїйска, пригледнете во устїе-то и и ще видите че има има и сочи. Така прочее, споредъ Императорскїй отвѣтъ, като пригледнаха во устїе-то на пѣшка-та, видѣха Императорско-то има написано и число-то въ кой день є направенна, и тога се увѣрїаха, че не є Англїйска, но Рѣссїйска.

Мнѣнїе цѣлительное.

На време-то вѣчнопаметнаго Іванна Вадїстрїа междъ дрѣги-те искѣсны лѣкари намерѣвашесе єдинъ преискѣсны и прехвалншїй докторъ (лекаръ), на кого-то имаха сички-те дрѣги лѣкаре и людїе голема почесть за превосходно-то мѣ искѣство (мѣрафетъ) въ лѣкарства-та, и въ разѣмъ-те за таквыа

лѣкарны вещи (неща) израдны; за това сѣкїй желалеше да чебѣ отъ уста-та мѣ секакво нещѣ за таквыа полѣзны и потрѣкны вещи за живот-атъ и здравїе-то на человекъ; за то многъ пѣти, като го попытѣваше нѣкой или отъ лѣкари-те или отъ дрѣги-те хора, какво трѣбѣва да употреблава єдинъ человекъ, и що трѣбѣва да прави за да не паднѣва честъ въ колести, но да има здравїе-то си секога непокваренно и неповрежденно, и да нема никогашъ нѣжда за лѣкарства? Я той имъ отговараше: тоа мой разѣмъ, догдѣ самъ живѣ, не є возможно да по знаете, когато умремъ, тогава ще видите сичко-то, закое ме сега пытате, написано у єдна голема книга, коа-то самъ сочинилъ (направилъ), и сичкїй мой разѣмъ за секакви лѣкарства въ совершенно здравїе на человекъ въ неа самъ обавилъ, описалъ и запечатилъ, на коа-то послѣ по смѣрть-та ми, кой-то стане наслѣдникъ, ще и развали печать-атъ, и ще познаете онова, що трѣбѣва человекъ да прави та да има здравїе-то секога добро.

По нѣкое време послѣ, като умре тозы лѣкаръ, и понеже беше странншїй человекъ (пѣбанцїа) и немаше у Блада наслѣдникъ, правленїе-то Блинско, за да се не распрѣснѣва иманѣ-то мѣ, заповѣда да мѣ продадатъ на общопроданїе (мезатъ) сички-те вещи (сички-те мѣ шейове), кои-то, като продаде, да направи на пары, и като се гави некогашъ отъ некаде неговъ наслѣдникъ со сѣ свидѣтельства (шаитл.) да мѣ ги предаде.

Като се продаде прочее заеднѣ со сѣ дрѣги-те вещи и тѣа многожелаема книга запечатанна, коа-то се продаде и сѣ голема цѣна, веднага и развалиха печать-атъ, и отвориха а да видатъ онова, што имъ се обѣщаваше оншїй преискѣсны и славншїй докторъ на живот-атъ си, но що да видатъ! обрѣшатъ обрѣшатъ листе-те на книга-та все бѣли и сички-те ненаписани, и єдва, като обрѣшаха на самъ на тамъ, намѣрїаха на єдна страница тѣа слѣдователны разѣмъ:

Имай глава-та си секога прохладна,
Утрока-та незапренна и свободна,
Нозѣ-те си топлы секога;
И неще да имашъ никога
Потрѣка отъ лѣкарства-та нѣгодна.

Замѣч. Като ми не пристигнаха штоо очекѣвахъ книги-те за Славенскаа древность, остава слѣдователнѣ за то да говоримъ.